

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.8.19>

УДК 712=432.711(477)(045)

Є. І. Марченко,

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,

Національний авіаційний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-8743-2493>

ЕКО-ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

E. Marchenko,

Postgraduate student of the Department of Public Administration,

National Aviation University

ECO-INDUSTRIAL PARKS IN UKRAINE: PROBLEMS OF ESTABLISHMENT AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

У статті розглянуто наукові підходи до визначення таких понять як «індустріальний парк» та «еко-індустріальний парк». Акцентовано увагу на тому, що термін «еко-індустріальний парк» не унормовано в законодавстві України.

Виявлено, що важливу роль у створенні та функціонуванні еко-індустріальних парків відіграють зацікавлені сторони (стейкхолдери), а саме: органи публічної влади, підприємства, установи та організації різних

форм власності; юридичні чи фізичні особи, які є власниками чи орендарями земельної ділянки, на якій заплановано створення еко-індустріального парку; інвестори, міжнародні організації та благодійні фонди; громадські організації; громадяни.

Проаналізовано основні переваги (економічні, екологічні, соціальні) створення еко-індустріальних парків та акцентовано увагу на основних перешкодах (правових, економічних, технологічних, організаційних), з якими у своїй діяльності стикаються еко-індустріальні парки.

Розглянуто діяльність Організації об'єднаних націй з промислового розвитку у формуванні й розвитку еко-індустріальних парків в Україні.

Доведено, що створення та функціонування еко-індустріальних парків в Україні направлене на підвищення якості українських товарів та їх конкурентоспроможність на світових ринках, захист екологічної системи України, сприятиме створенню нових робочих місць та підвищенню стандартів праці, забезпечуватиме високий рівень соціальної інфраструктури, приваблюватиме іноземних та вітчизняних інвесторів, забезпечуватиме розвиток країни у її прагненні стати державою-членом Європейського Союзу.

The article examines scientific approaches to the definition of such concepts as "industrial park" and "eco-industrial park". The author emphasizes that the term "eco-industrial park" is not regulated in the legislation of Ukraine, i.e. this definition has not yet been consistently interpreted.

The author establishes that the concept of "eco-industrial park" is multidimensional and includes a set of enterprises located together in one territory in a certain geographical area, which jointly participate in environmentally friendly production and rational resource use, and also enter into production cooperation and partnership with a view to forming an industrial symbiosis to increase the level of its economic, social and environmental efficiency.

It is established that stakeholders play an important role in the creation (transformation) and functioning of eco-industrial parks.

The main advantages of creating eco-industrial parks, including economic, environmental and social, are analyzed. It is proved that eco-industrial parks contribute to the efficient use of resources, improve the environment, and also make a significant contribution to the sustainable development of the territory, ensuring the well-being of the population.

Attention is focused on the main obstacles (legal (imperfection of the legislative framework regulating economic, tax, environmental issues), economic (lack of financial resources, high cost of innovative solutions), technological (lack of financial resources for research), organizational (lack of qualified labor, low motivation of employees, low level of communication between stakeholders, etc.

The author considers the activities of the United Nations Industrial Development Organization in the formation and development of eco-industrial parks in the world.

The author emphasizes the need to introduce eco-industrial parks in Ukraine, in particular, the project "Global Program of Eco-Industrial Parks in Ukraine: Implementation at the Local Level".

It is proved that the formation and functioning of eco-industrial parks in Ukraine will help to improve the quality of Ukrainian goods and their competitiveness in world markets, protect the ecological system of Ukraine, promote the creation of new jobs and improve labor standards, ensure a high level of social infrastructure, attract foreign and domestic investors, and contribute to the development of the country and its aspirations to become a member of the European Union.

Ключові слова: *індустріальний парк, еко-індустріальний парк, стейкхолдери, інвестиції, конкурентоспроможність, інфраструктура.*

Keywords: *industrial park, eco-industrial park, stakeholders, investment, competitiveness, infrastructure.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Україна є однією з країн Європи, в якій найбільш забруднене навколишнє середовище. Погіршення стану довкілля також пов'язане із російською військовою агресією, адже значна частина об'єктів цивільної та критичної інфраструктури, у т.ч. й енергетичної та промислової, зазнали руйнації або часткового пошкодження. Крім того, значна кількість підприємств, які виготовляли товари та продукти широкого вжитку, знаходиться на тимчасово окупованих територіях. Це призводить до дефіциту продукції та зростання її вартості.

Тому в Україні продумуються механізми та шляхи відновлення активної діяльності підприємств та їх виробничих потужностей, покращення екологічної ситуації, а також залучення додаткових інвестицій для підтримки та розвитку економіки держави. Одним із шляхів розв'язання цього завдання є впровадження політики еко-індустріальних парків в Україні, які, як приклади з найкращої міжнародної практики мають різноманітні види економо-соціо-екологічні переваги.

Тому питання створення еко-індустріальних парків та їх функціонування є досить актуальним для розвитку нашої держави та її регіонів в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначена проблематика перебуває в полі зору багатьох учених. Зокрема різні аспекти діяльності еко-індустріальних парків висвітлювали у своїх наукових працях такі автори як: О. Воронько, А. Ворфоломеев, А. Клещов, Д. Лазаренко, Л. Мартинова, Д. Папук, Л. Пронь, Ю. Процюк, К. Романова, М. Цибка, Н. Шевчук та ін. дослідники.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є дослідження особливостей створення та функціонування еко-індустріальних парків як ефективного інструменту розвитку території.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки активно

ведеться робота щодо формування та розвитку індустріальних парків, яких станом на 1 серпня 2023 року в Україні налічується 63 [3]. Законодавством країни передбачено, що «індустріальний парк – це облаштована відповідною інфраструктурою територія, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, переробки промислових та/або побутових відходів (крім захоронення відходів), альтернативної енергетики, зберігання енергії, а також науково-технічну діяльність, діяльність у сфері інформації і електронних комунікацій» [8].

Натомість у розвинутих країнах світу індустріальні парки є тим майданчиком, де сконцентровані інноваційні технології, зосередженні інвестиційні можливості та ресурси, які ефективно функціонують.

Однак, враховуючи погіршення світової екологічної ситуації, багато країн світу здійснюють низку заходів для впровадження «зеленої» економіки, раціонального використання наявних ресурсів, а також створення закритих циклів використання енергетичних ресурсів і відходів [5]. Це надає можливість провести перетворення індустріальних парків на еко-індустріальні. Тому можемо із впевненістю сказати, що мотивацією створення та функціонування еко-індустріальних парків в Україні є зростання вартості енергоносіїв, інвестування в екологізацію, реформування сфери управління відходами, впровадження міжнародних угод в екологізацію виробничо-промислових процесів.

Досить цікавим є той факт, що перша концепція еко-індустріальних парків з'явилася у США у 90-х роках XX століття, яка поєднувала в собі певні механізми та шляхи забезпечення узгодженості економічних важелів та екологічної стійкості [6]. Згодом ідею створення еко-індустріальних парків підхопили й інші країни світу (зокрема країни Європи й Азії, Китай, Японія та інші). На законодавчому рівні були розроблені документи, які передбачали як новостворення еко-індустріальних парків, так і перетворення їх із індустріальних парків. При цьому розроблялися заходи співпраці між

підприємствами, які входять до складу такого парку, спільне використання ними наявних ресурсів та економічних можливостей, а також ефективне управління відходами для покращення екологічної ситуації. Світовий досвід показує, що еко-індустріальні парки і підприємства, які входять до їх складу сприяють ресурсоефективності, залученню інвестицій, забезпеченню збалансованого регіонального розвитку територій. [13].

В українському законодавстві також необхідно унормувати таку дефініцію як «еко-індустріальний парк», оскільки стале тлумачення терміну допоможе чітко окреслити його складові та функціональну спрямованість. Такі правові лакуни спонукають наукову спільноту запропонувати концептуальні підходи до визначення поняття «еко-індустріальний парк».

Зважаючи на вищесказане, А. Клещов вважає що еко-індустріальний парк – це спеціальна зона промислового призначення, яка сприяє сталому розвитку, шляхом забезпечення соціальних, економічних, та екологічних параметрів у процесах вибору розташування, планування, управління та повсякденного функціонування [4].

М. Цибка, К. Романова та А. Ворфоломеев стверджують, що еко-індустріальний парк – це індустріальний парк, в якому підприємства проектується та діють з метою спільного ефективного споживання ресурсів, повторного використання та скорочення обсягів відходів, зниження впливу на навколишнє середовище та покращення його якості [12].

Водночас Л. Мартинова та О. Воронько визначають еко-індустріальний парк як сукупність підприємств, розташованих разом на одній території у певній географічній області, які спільно приймають участь в екологічно чистому виробництві та раціонально використовують ресурси, а також вступають у виробничу кооперацію і партнерство з метою генерування виробничого симбіозу для підвищення рівня своєї економічної, соціальної та екологічної ефективності [6].

Ми погоджуємося з тим, що еко-індустріальний парк – це спеціальна облаштована відповідною інфраструктурою територія для здійснення

промислової діяльності, яка відповідає соціальним, енергозберігаючим, економічним та екологічним параметрам та відповідним для цього вимогам розташування, планування, управління та сталого функціонування [14].

Досить важливу роль у створенні (перетворенні) та функціонуванні еко-індустріальних парків відіграють зацікавлені сторони (стейкхолдери). На нашу думку, основними стейкхолдерами є:

- органи публічної влади, які формують державну політику щодо створення та функціонування еко-індустріальних парків, та які здійснюють заходи щодо її реалізації;

- підприємства, установи та організації різних форм власності, які здійснюють господарську діяльність у межах території еко-індустріальних парків;

- юридичні чи фізичні особи, які є власниками чи орендарями земельної ділянки, на якій заплановано створення еко-індустріального парку;

- інвестори, міжнародні організації та благодійні фонди, які планують здійснювати інвестування в діяльність еко-індустріальних парків;

- громадські організації, які беруть участь у процесах здійснення управління громадою і прийняття державних управлінських рішень, створення передумов для формування Сталого розвитку громади;

- громадяни, для яких створюються нові робочі місця, покращені умови праці із своєчасною та достойною заробітною платою, створюються умови для підвищення добробуту населення.

Спільною метою всіх стейкхолдерів є створення сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату для покращення добробуту населення, залучення інвестицій, покращення соціально-економічного та екологічного стану певного регіону та держави.

Слід акцентувати увагу на тому, що створення та функціонування еко-індустріальних парків має як свої переваги, так і недоліки.

Ми підтримуємо концептуальні погляди науковців та практиків, що до основних переваг створення еко-індустріальних парків необхідно відносити

економічні, екологічні та соціальні переваги.

Узагальнюючи наукові доробки різних авторів, можемо стверджувати, що *економічні переваги* функціонування еко-індустріального парку передбачають зростання рівня конкурентоспроможності та конкурентоздатності підприємств, які створюють нові робочі місця, виплачують гідну заробітну плату та сплачують податки. Крім того, підприємства, використовуючи інноваційні технології, мають можливість отримувати економію своїх витрат, покращувати економіку країни на основі збільшення ВВП, випуску та експорту продукції [6]. Водночас, вважаємо, що однією із економічних переваг створення та функціонування еко-індустріального парку є залучення додаткових фінансових інвестицій.

Що ж стосується *екологічних переваг*, то вони передбачають ефективне використання ресурсів (серед яких: водні ресурси, енергоресурси тощо) та переробку відходів для повторного їх використання, що призводить до покращення стану навколишнього природного середовища. Це в цілому впливає на підвищення рівня безпеки працівників та місцевого населення території еко-індустріального парку[11].

Соціальні переваги полягають у врахуванні інтересів та потреб населення шляхом здійснення заходів зі створення нових робочих місць та якісних умов праці; підвищення добробуту населення; рівня гендерної рівності шляхом прийняття на роботу як чоловіків, так і жінок; підвищення кваліфікації та професійної підготовки працівників.

Проаналізувавши ці переваги, ми можемо з впевненістю сказати, що еко-індустріальні парки своєю діяльністю сприяють ефективному використанню ресурсів, покращенню стану довкілля, а також роблять вагомий внесок у сталий розвиток території, забезпечуючи добробут населення. Функціонування таких парків на території України дасть можливість наблизити нашу країну до вимог Європейського Союзу у сфері екологічної безпеки.

Разом із цим, діяльність еко-індустріальних парків у різних країнах

світу, демонструє тісний взаємозв'язок та співпрацю різних підприємств, які здійснюють свою господарську діяльність на території парку за такими напрямками як водопостачання, енергетика, обмін відходами. У результаті такої співпраці підприємства, вирішуючи екологічні проблеми, отримують економічні вигоди. Підтвердженням цьому є Міжнародні рамкові положення про еко-індустріальні парки [7].

Варто акцентувати увагу і на проблемах та перешкодах, з якими у своїй діяльності стикаються еко-індустріальні парки, серед них: правові (недосконалість законодавчої бази, яка регулює питання економічного, податкового, екологічного характеру), економічні (висока вартість інноваційних технологій, брак фінансових ресурсів для закупівлі новітніх технологій, здійснення проєктної документації, а також для проведення технологічних досліджень тощо), технологічні (великий часовий термін запровадження нових інноваційних технологій), організаційні (брак кваліфікаційної робочої сили, низька мотивація праці у робітників, низький рівень кадрової безпеки, відсутність вимог та рекомендацій до діяльності еко-індустріальних парків, низький рівень комунікації між стейкхолдерами тощо) [11].

А від так, з метою успішної реалізації запланованих заходів щодо організації діяльності еко-індустріальних парків необхідно розробити привабливу концепцію розвитку таких парків, залучивши до цього процесу стейкхолдерів. У даній концепції варто врахувати всі ризики та спрогнозувати шляхи їх усунення, передбачити очікуваний економічний, соціальний та екологічний результат щодо функціонування еко-індустріального парку. Від досягнення такого результату залежатиме інвестиційна привабливість останнього, що значно приваблюватиме потенційних інвесторів.

Успішність діяльності та функціонування еко-індустріального парку залежить від його здатності швидко вирішувати проблеми, пропонуючи стейкхолдерам ефективні варіанти рішень фінансового чи екологічного

характеру.

В умовах сьогодення вагомий вклад у формування й розвиток еко-індустріальних парків здійснює Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), яка тісно співпрацює з ООН та Світовим банком. ЮНІДО сприяє вирішенню актуальних питань щодо ресурсоефективності та реалізації екологічно чистого виробництва як у розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються. Це допомагає мобілізувати національні і міжнародні ресурси, стратегічно й узгоджено планувати та розвивати еко-індустріальні парки шляхом розробки та прийняття національних програм, пов'язаних із їх створенням та функціонуванням. У межах даних програм передбачено формування національної політики, залучення промислових підприємств та фінансових ресурсів, визначення умов для створення та розвитку нових еко-індустріальних парків та модернізації існуючих [1].

Показовим є той факт, що у 2020 році ЮНІДО разом із іншими зацікавленими сторонами почала впровадження в нашої державі проєкту «Глобальна програма еко-індустріальних парків в Україні: реалізація на місцевому рівні». Здійснення закладених в основу проєкту заходів направлене на підвищення раціонального використання наявних ресурсів, створення закритих циклів їх використання та зменшення кількості відходів. Це оптимізує процеси підприємництва, його економічної, соціальної та екологічної привабливості, сприяє залученню інвестицій до того регіону, де розташований еко-індустріальний парк [2].

Україна здійснює заходи із впровадження цього проєкту шляхом вдосконалення законодавства, створення фінансових та нефінансових стимулів для їх функціонування, налагодження співпраці між органами публічної влади та суб'єктами господарювання [4]. Зокрема прийнято Національну економічну стратегію на період до 2030 року [9] та Стратегією розвитку індустріальних парків до 2030 року [10], якими передбачено трансформування в Україні індустріальних парків у еко-індустріальні, а

також функціонування та забезпечення державної підтримки індустріальних парків з метою запровадження моделі еко-індустріальних парків.

Ми погоджуємося із представниками ЮНІДО, що формування та функціонування еко-індустріальних парків в Україні направлені на підвищення якості українських товарів та їх конкурентоспроможності на світових ринках, створення нових робочих місць, підвищення стандартів із організації праці та промислової безпеки, захисту екологічної системи держави, забезпечення високого стану розвитку соціальної інфраструктури, залучення іноземних та вітчизняних інвестицій задля розвитку економіки країни.

Отже, еко-індустріальні парки є тим інструментом, який забезпечує ефективний еколого-економічний та соціальний розвиток території, розбудову власної екосистеми, представлення консолідованої позиції на різних рівнях влади та ін.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У статті розглянуто основні наукові підходи до визначення такої дефініції як «еко-індустріальний парк» та наголошено на необхідності його унормування у вітчизняному законодавстві.

Акцентовано увагу на тому, що досить важливу роль у створенні (перетворенні) та функціонуванні еко-індустріальних парків відіграють зацікавлені сторони (стейкхолдери), спільною метою яких є вирішення ключових проблем та факторів впливу на розвиток еко-індустріальних парків України в сучасних умовах шляхом створення сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату для покращення добробуту населення, а також соціально-економічного та екологічного стану певного регіону та держави.

Проаналізовано основні переваги (економічні, екологічні та соціальні), які виникають при створенні та функціонуванні еко-індустріального парку, а також проблеми та перешкоди (правові, економічні, технологічні, організаційні та інші), з якими вони стикаються у ході реалізації потенційних сценаріїв їх розвитку.

Установлено, що для успішної реалізації еко-індустріальних парків необхідно розробити привабливу концепцію їх розвитку, де зазначити всі ризики функціонування та шляхи їх усунення, передбачити очікуваний економічний, соціальний та екологічний результат, від якого залежатиме інвестиційна привабливість еко-індустріального парку.

Доведено, що створення еко-індустріальних парків відбувається відповідно до принципів сталого розвитку території, а їх активне функціонування направлене на еколого-економічну та соціальну збалансованість розвитку регіону, за рахунок зменшення використання наявних ресурсів, застосування більш ефективних сучасних технологій для забезпечення безвідходного промислового виробництва та підвищення рівня екологічної безпеки.

Література

1. Дік вас Беерс, Фредерік Мейлан, Алессандро Фламміні та Ліза Буррелл. Екоіндустріальні парки. *Досягнення та ключові висновки глобальної програми РЕЧВ 2012-2018*. United nations industrial development organization. 2018. 53 с.
2. Довідкова інформація щодо реалізації проекту «Глобальна програма еко-індустріальних парків в Україні: реалізація на місцевому рівні». Офіційний сайт міністерства економіки України. 2023. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2c3e1be5-a8da-4e35-b51a-4486f22edee8&title=ModelEkoiustrialnogoParkuVUkraini>
3. Інформація про індустріальні парки, включені до реєстру індустріальних (промислових) парків та виключені з нього. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=336993e7-8713-43da-8de6-ce4c5d003bfa&title=InformatsiiaProIndustrialniParki-VkliucheniDoRestruIndustrialnikh-promislovikh-ParkivTaVikliucheniZNogo>
4. Клецов А. Навіщо Україні еко-індустріальні парки. *Економічна*

правда. 2022. 14 липня. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/14/689172/>

5. Лазаренко Д. О., Папук Д. О. Підтримка розвитку еко-індустріальних парків в умовах релокації та євроінтеграції бізнес-процесів. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. № 3 (69). С. 27-30.

6. Мартинова Л. В., Воронько О. І. Економіко-правові аспекти діяльності еко-індустріальних парків в Україні. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2020. № 1 (39). С. 81-90.

7. Міжнародні рамкові положення про екоіндустріальні парки. Версія 2.0. Січень 2021. Група Світового банку. Washington. 84 с.

8. Про індустріальні парки : Закон України від 21 червня 2012 року № 5018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>

9. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : постанова кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>

10. Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2023 року № 176. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#Text>

11. Пронь Л. М. Еко-індустріальні парки як інструмент інвестиційного розвитку регіону. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 6 (20). С. 208-217.

12. Цибка М., Романова К., Ворфоломеев А. Ресурсно ефективне та чисте виробництво : навчальний посібник. Київ, 2017. 84с.

13. Шевчук Н. А., Процюк Ю. Д. Методичні підходи оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства в еко-індустріальному парку. *Economic synergy*. 2022. Вип. 4 (6). С. 32-41.

14. Як відкрити еко-промисловий парк в Україні? Правова допомога. 2023. URL: <https://pravdop.com/ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/kak-otkrit-eko-promishlenniy-park-v-ukraine-02-2023-137/>

References

1. ik, vas Beers Mejlan, F. Flammini, A. and Burrell, L. (2018), *“Ekoindustrial'ni parky. Dosiahnennia ta kliuchovi vysnovky hlobal'noi prohramy REChV 2012-2018* [Eco-industrial parks. Achievements and key findings of the 2012-2018 global REE program], United nations industrial development organization, Vienna, Austria.
2. The official site of the Ministry of Economy of Ukraine (2023), “Background information on the implementation of the project “Global program of eco-industrial parks in Ukraine: implementation at the local level”, available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2c3e1be5-a8da-4e35-b51a-4486f22edee8&title=ModelEkoindustrialnogoParkuVUkraini>, (Accessed 14 August 2023).
3. The official site of the Ministry of Economy of Ukraine (2023), “Information on industrial parks included in the register of industrial (industrial) parks and excluded from it”, available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=336993e7-8713-43da-8de6-ce4c5d003bfa&title=InformatsiiaProIndustrialniParki-VkliucheniDoRestruIndustrialnikh-promislovikh-ParkivTaVikliucheniZNogo>, (Accessed 14 August 2023).
4. Kleschov, A. (2022), “Why do Ukraine have eco-industrial parks?”, *Ekonomichna pravda*. [Online], available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/14/689172/>, (Accessed 14 August 2023).
5. Lazarenko, D. O. and Papuk, D. O. (2022), “Support for the development of eco-industrial parks in conditions of relocation and European integration of business processes”, *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, vol. 3 (69), pp. 27-30.
6. Martynova, L. V. and Voron'ko, O. I. (2020), “Economic and legal aspects of the activity of eco-industrial parks in Ukraine”, *Aktual'ni problemy prava: teoriia i praktyka*, vol. 1 (39), pp. 81-90.
7. World Bank Group (2021), *Mizhnarodni ramkovi polozhennia pro ekoindustrial'ni parky* [International framework provisions on eco-industrial

parks], Washington, USA.

8. . The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine “About industrial parks”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (Accessed 14 August 2023).

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution “On the approval of the National Economic Strategy for the period until 2030”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25> (Accessed 14 August 2023).

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Decree “On the approval of the Industrial Parks Development Strategy for 2023-2030”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#Text>, (Accessed 14 August 2023).

11. Pron', L. M. (2023), “Eco-industrial parks as a tool for investment development of the region”, *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*, vol. 6 (20), pp. 208-217.

12. Tsybka, M. Romanova, K. and Vorfolomeiev, A. (2017), *Resursno efektyvne ta chyste vyrobnytstvo* [Resource efficient and clean production], Kyiv, Ukraine.

13. Shevchuk, N. A. and Protsiuk, Yu. D. (2022), “Methodical approaches to evaluating the effectiveness of resource potential management of an enterprise in an eco-industrial park”, *Economic synergy*, vol. 4 (6), pp. 32-41.

14. Pravova dopomoha (2023), “How to open an eco-industrial park in Ukraine?”, [Online], available at: <https://pravdop.com/ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/kak-otkrit-eko-promishlennyi-park-v-ukraine-02-2023-137/>, (Accessed 14 August 2023).

Стаття надійшла до редакції 15.08.2023 р.